

35. Πορεία τῆς διδασκαλίας

Ἐν τῇ πρώτῃ τάξει ἡ διδασκαλία τῆς ἀναγνώσεως ἄρχεται ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου· πρὸ τούτου γίνονται λεκτικαὶ ἀσκήσεις καὶ τὰ ἄλλα μαθημᾶτα. Εἰς τὰ ἠνωμένα σχολεῖα πρέπει νὰ προσέχη ὁ διδάσκαλος νὰ μὴ παραμεληθῆται ἡ τρίτη τάξις χάριν τῆς τετάρτης, ὡς συμβαίνει συνήθως· ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ προβάλῃ βραδέως καὶ ἀσφαλῶς, ἰδίᾳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν μαθημάτων, παροτρύνων τοὺς ὑστεροῦντας καὶ ἀνχαιτιζῶν τοὺς προτρέχοντας, διὰ νὰ κατορθώσῃ ὥστε ὁλόκληρος ἡ τάξις νὰ συμβαδίζῃ εἰς ἕνα δυνάτον. Ἐν τῇ περιπτώσει ἐπιπροσθεῖσιν ἀνυπερέβλητα προσκόμματα εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματος, δύναται νὰ ἐλαττωθῇ ἡ διδασκαλία ὅλη· ὑπέρβαις τῶν ὥρων δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε προτίμησις μαθημάτων, ἐπὶ ζημίᾳ τῶν ἄλλων. Ἐκαστος ὀφείλει νὰ ἐπιμεληθῆται πάντων τῶν μαθημάτων κατὰ τὸ προσήκον μέτρον, μὴ ἀκολουθῶν τὴν ἰδίαν κλίσιν εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μάθημα, ἀλλ' ἀποβλέπων εἰς τὴν κατὰ πάντα ἀρμονικὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Αὐγούστου 1900.

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς

Σπυρ. Κ. Προδαντόπουλος.

Πρὸς τοὺς κατὰ τὸν Νομὸν Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας κ. Διευθυντὰς σχολείων.

Ὁ κ. Διευθυντὴς τοῦ ἐν Τίρυνθι γεωργικοῦ σταθμοῦ ἀπηύθυνεν ἡμῖν τὸ ἐξῆς ἔγγραφον.

«Πρὸς τὸν κ. ἐπιθεωρητὴν τῶν σχολείων Ἀργολιδοκορινθίας».

Μία τῶν σπουδαιοτέρων ἐλλείψεων τοῦ Νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας εἶνε, ὡς γνωρίζετε, καὶ ἡ σπάνις δένδρων. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε ὑπὸ ἔποψιν οικονομικὴν καὶ ὑγιεινὴν λίαν λυπηρὸν, διότι τὰ δένδρα, ὡς γνωστόν, ἀναλόγως τοῦ εἶδους ἐκάστου αὐτῶν, παρέχουσιν ἄφρονον ξυλείαν διὰ θέρμανσιν, δι' οἰκοδομὰς, δι' ἐπιπλασοίαν κλπ. πρὸς δὲ εὐεργετικὴν σκιάν διὰ τὰ κτήνη ἐν καιρῷ θέρους καὶ πρὸ πάντων διὰ τοὺς ἐργάτας τῶν πεδιάδων, ὧν τὰς δυνάμεις παραλύουσιν οἱ καύσωνες

διαρκούσης τῆς ἐργασίας, καθιστῶσι τὸ κλῆμα τοῦ τόπου ἐπαισθητῶς δροσερώτερον καὶ ὑγιεινότερον, συντελοῦσιν εἰς τὴν τακτικωτέραν τῶν βροχῶν ἐπίσκεψιν, παρέχουσιν ἄσυλον εἰς τὰ μικρὰ πτηνά, καὶ συντελοῦσιν οὕτω εἰς τὸν πολλαπλασιασμόν αὐτῶν, ἅτινα εἶνε ὁ ἀποτελεσματικώτερος διώκτης τῶν φθοροποιῶν ἰντόμων τῶν τοσαύτας προξενούντων βλαβίας εἰς τὴν γεωργίαν, συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐν καιρῷ βροχῶν ἀπορρόφησιν τῶν ὑδάτων ὑπὸ τοῦ ἔδαφους, καὶ ἐπομένως ἐμποδίζουσι τὸν σχηματισμὸν χιμῶρων καὶ πλημμυρῶν, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου συντελοῦσι διὰ τὸν λόγον αὐτὸν εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ὕδατος τῶν πηγῶν καὶ τῶν φρεατιῶν, συκρατοῦσι τὸ γῶμα τῶν κεκλιμένων ἔδαφῶν, ὥστε νὰ μὴ συμπαρασύρῳσιν αὐτὸ τὰ ὕδατα ἐν καιρῷ μεγάλων βροχῶν, καὶ τέλος παρέχουσιν, ἂν ταῦτα εἶνε ὀπωροφόρα, ἀφθόνους καὶ εὐχύμους καρπούς, ὧν ἡ παραγωγή συντελεῖ εἰς τὴν εὐημερίαν τῶν κατοίκων, οἵτινες θὰ εὐρίσκωσι νὰ ἀγοραζῶσιν ἀφθόνους καρπούς καὶ εὐθηνούς.

Ἡ πρὸς τὰ δένδρα στοργὴ δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἐμπνευσθῆ τοσοῦτον εὐκόλως εἰς τὸ ἔθνος τοῦδε πολὺ ὀλίγον διὰ τὰ τιμὰτα ἐνδιαφερόμενον λαόν, εἰμὴ διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος. Οἱ δημοδιδασκαλοὶ δύνανται, νομίζομεν, ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην λίαν ἐνεργητικῶς νὰ ἐπιδράσωσιν, οὐ μόνον τοὺς μικροὺς παῖδας ἐθίζοντες εἰς τὸ νὰ πολλαπλασιασάζωσι, νὰ περιποιῶνται καὶ ἀγαπᾶσι τὰ δένδρα, ἀλλὰ καὶ τοὺς γονεῖς τῶν παιδίων παρακινούντες νὰ φυτεύσωσι τοιαῦτα, ὡς οἷόν τε πλείονα, καὶ νὰ περιποιῶνται, δίδοντες αὐτοὶ πρῶτοι τὸ παράδειγμα. Ὅπως γείνη μικρὰ τις ἀρχὴ τῆς ἐνεργητικῆς ταύτης ἐνεργείας τῶν δημοτικῶν σχολείων, καταφεύγομεν εἰς ὑμᾶς, κ. Ἐπιθεωρητὰ, ἐρεϊδόμενοι ἐπὶ τοῦ κοινῶς ἠμολογουμένου ζήλου καὶ τοῦ φιλοπροόδου πνεύματος, ὑφ' οὗ ἐμφορεῖσθε, παρακαλοῦντες ἵνα προτρέψητε τοὺς δημοδιδασκάλους τοῦ Νομοῦ, ὅπως διὰ συνεισφορᾶς παντῶν τῶν μαθητῶν ἢ τῶν κατοίκων ἀγορασθῆ ἕκαστος ἐκ τῶν φυτωρίων τοῦ ὑφ' ἡμᾶς Γεωργικοῦ Σταθμοῦ ἀνά δέκα τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος δένδρα, ἐκ τῶν καθ' ὑπόδειξιν ἡμῶν εὐρωστοτέρων καὶ εὐκολώτερον ἀναπτυσσομένων, καὶ ὧν ἡ ἀξία δὲν θὰ ὑπερβαίῃ τὰ 40 λεπτὰ ἕκαστον κατὰ μέσον ἔθρον, ἔτσι ἐν ἅλῳ ὄραχμῶς τέσσαρας μόνον. Τὰ δένδρα ταῦτα δέον νὰ φυτευθῶσι πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ἢ εἰς τὸ προαύλιον, ἢ εἰς τὸν κήπον αὐτῶν, ἢ εἰς τὴν πλησιεστέραν πλατείαν τοῦ χωρίου.

Ἡ φύτευσις τῶν δένδρων τούτων εἶνε ἀπλουστάτη, καθὼς καὶ ἡ συντήρησις αὐτῶν. Θὰ φυτευθῶσι κατὰ γραμμὰς εἰς ἀπόστασιν πέντε μέτρον ἀπ' ἀλλήλων. Οἱ λάκκοι σκαπνύνται εἰς βάθος 80 περίπου ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου καὶ μὲ διαμετρον ἐνὸς μέτρου ἢ τοῦλάχιστον 80 ἑκατοστῶν. Πρὶν φυτευθῶσι τὰ δένδρα, ρίπτουσιν εἰς τὸ βάθος τῶν λάκκων ἱκανὸν χῶμα, ὥστε νὰ περιορισθῆ τὸ βάθος εἰς 50 περίπου ἑκατοστά. ἤτοι ἡμισυ μέτρον, καὶ εἰς τὸ βάθος αὐτὸ γίνεται ἡ φύτευ-

σις. Τὸ δένδρον τοποθετεῖται καθέτως, αἱ ρίζαι ἀπλοῦνται ὡς οἶόν τε ἐπὶ τοῦ πυθμένος τοῦ λάκκου, καὶ μόλις σκεπάζονται μὲ ὀλίγον χῶμα παλαιὸν ἐκ τοῦ πέριξ (δουλεμένου), καὶ οὐχὶ μὲ τὸ νέον χῶμα τῆς σκαφῆς. Τὸ χῶμα ἀπλώνουσι καλῶς ἐπὶ τῶν ριζῶν καὶ πιέζουσιν αὐτὸ διὰ τῶν χειρῶν, ἔπειτα ρίπτουσι ἄλλο χῶμα, τὸ ὅποιον ἐπίσης πιέζουσι διὰ τῶν χειρῶν, καὶ ἐξακολουθοῦσι τοῦτο ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἕως ὅτου πληρώσωσι τὸν λάκκον. Πέριξ τοῦ φραυθέντος δένδρου σχηματίζουσι μικρὸν κόλλωμα (ξελάκκωμα) παραμερίζοντες ὀλίγον τὸ χῶμα, ἵνα κατὰ τὸ πότισμα σταματᾷ τὸ ὕδωρ, καὶ ρίπτουσι ἀνὰ δέκα περίπου ὀκάδας κόπρου χωνευμένης εἰς ἕκαστον δένδρον, τὴν ὅποιαν ἀπλώνουσι καλῶς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ λάκκου καὶ διὰ τῆς ἀξίνης σκεπάζουσι αὐτήν, ἀναμιγνύοντες καλῶς μὲ τὸ χῶμα. Ἐκαστον δένδρον μετὰ τὴν φύτευσιν στυλώνουσι δι' ἰσχυροῦ πασσαλοῦ, ποτίζουσι μὲ 15 περίπου ὀκάδας ὕδατος ἕκαστον, καὶ περιφράσσουσιν ἢ διὰ ξυλίνου κιγκλιδώματος ἐν εἰδει κλωβοῦ τριγωνικοῦ, ἢ διὰ ἀκανθῶν, ἢ καθ' οἰονδήποτε τρόπον, προσυλάσσοντα αὐτὰ ἀσφαλῶς ἀπὸ τῶν ζῴων. Τὸ πότισμα ἐπαναλαμβάνεται τὸν μῆνα Μάρτιον ἅπαξ, καὶ δις τοῦ μηνὸς κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον, Μαῖον, Ἰούνιον, Αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον μετὰ πᾶν πότισμα πρέπει νὰ σκαλίζηται ἢ ὑπὸ τὸ δένδρον ἐπιφανεία. Ἄν βλέπη τις τὴν ἀνάγκην, δύναται νὰ ποτίζη καὶ συχνότερον ἢ καὶ τὸναντίον νὰ ποτίζη ἀραιότερον, ἂν βλέπη ὅτι τὸ χῶμα ὑπὸ τὸ δένδρον εἰς βάθος τι παρατηρούμενον διατηρῆ τὴν ὑγρασίαν αὐτοῦ. Δὲν πιστεύω νὰ φέρῃ τις τὴν ἀντίρρησην ὅτι δὲν εὐρίσκει ὕδωρ διὰ τὸ πότισμα, διότι διὰ τῶσον ὀλίγα δένδρα δύναται τις νὰ μεταφέρῃ ἐκ τῶν φρεάτων εὐκολώτατα. Ἡ φύτευσις δὲν πρέπει νὰ γείνη μὲ καιρὸν βροχερόν, καὶ τὸ χῶμα δὲν πρέπει νὰ εἶνε ὑγρὸν (νὰ μὴ λασπώσῃ), ἐποχὴ δὲ τοῦ φυτεύματος εἶνε διὰ μὲν τὰ φυλλοβόλα ἀπὸ τῆς πρώτης Δεκεμβρίου μέχρι τῆς 15 Φεβρουαρίου, διὰ δὲ τὰ ἀειθαλῆ κατκλληλοτέρα ἐποχὴ εἶνε ὁ Νοῆμβριος, ὁ Φεβρουάριος καὶ ὁ Μάρτιος. Τὰ δένδρα, ἅτινα θὰ δώσωμεν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἐφέτος πρέπει νὰ φυτευθῶσι μέχρι τῆς 15 Φεβρουαρίου.

Ἐλπίζομεν, κ. Ἐπιθεωρητᾷ, ὅτι ἡ ἐνέργειά σας ὑπὲρ τοῦ ἀνωτέρου σκοποῦ θὰ εἶνε λίαν ἀποτελεσματικὴ, καὶ πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ δημοδιδάσκαλοι θὰ πραγματοποιήσωσι τὸ ἔργον αὐτὸ ὅπερ, ὅσον μικρὸν καὶ εὐκόλον εἶνε αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, τοσοῦτον μεγάλη θὰ εἶνε ἡ ἐπιρροὴ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς δειροφυτεύσεως τοῦ Νομοῦ ἐν τῷ μέλλοντι, διότι θὰ γείνη καλὴ ἀρχή, καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἐπεκταθῶσιν αἱ φυτεῖαι εἰς τὰς πλατείας, τοὺς περιβάλους τῶν ἐκκλησιῶν, ἐντὸς τῶν νεκροταφείων, εἰς τὰς ὁδοὺς, εἰς τὰ προαύλια τῶν οἰκιῶν, εἰς τοὺς κήπους, καὶ εἰς τὰ πέριξ τῶν ἀγρῶν, ὅπως βλέπει τις ταῦτα πανταχοῦ τῆς πεπολιτισμένης Ἑσπερίας. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὅταν ἐ-

πέλθῃ, οὐ μόνον ὑπὸ οἰκονομικὴν καὶ ὑγιεινὴν ἔποψιν θὰ βελτιωθῇ τῆ τῶν χωρίων κατάστασις, ἀλλὰ θὰ ἔχῃ καὶ ἐπὶ τῶν ἠθῶν τῆς κοινω-
νίας ἀγαθὴν καὶ ἐξευγενιστικὴν ἐπιρροὴν ἢ τῶν δένδρων μετ' ἰδιαι-
τέρας στοργῆς περιποίησις, καὶ ἡ δι' αὐτῶν ἐξωραΐσις τῆς φύσεως διὰ
λόγους, οὓς δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ ἀναπτύξωμεν, καὶ οὓς κάλλιον
ἡμῶν ὑμεῖς γνωρίζετε.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γεωργικοῦ Σταθμοῦ Τίρυνθος.

Σπυρ. Χασιώτης.

Τὴν μετὰ προσοχῆς ἀνάγνωσιν τοῦ ἐγγράφου τούτου τοῦ κ. Διευ-
θυντοῦ τοῦ Γεωργικοῦ σταθμοῦ Τίρυνθος συνιστῶντες ὑμῖν δὲν πιστεῦο-
μεν ὅτι θὰ εὔρητε ξένην πρὸς τὴν ἀποστολὴν ὑμῶν τὴν ἐν αὐτῷ διατυ-
πουμένην πρότασιν· τοῦναντίον πεποιθήσιν ἔχοντες εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν
καλῶν ζῆλον ὑμῶν καὶ τὴν ἐκ τῆς παιδεύσεως ὑμῶν προκύπτουσαν
γνώσιν περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν δένδρων, πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ
θεραπείαν τῶν ὑπόλων εἶνε ἐκ τῶν κυριωτάτων καθηκόντων ὑμῶν νὰ κι-
νήσετε οὐ μόνον τοὺς παρ' ὑμῶν παιδευομένους μαθητάς, ἀλλὰ καὶ
τὴν κοινότητα, ἐν ἣ ὑπηρετεῖτε, δὲν ἀμφιβάλλομεν ἐπιπασάν θὰ κα-
ταβάλλητε προσπάθειαν νὰ προμηθευθῆτε, καὶ κατὰ τὰς ὑποδεί-
ξεις τοῦ κ. Διευθυντοῦ τοῦ Γεωργικοῦ σταθμοῦ Τίρυνθος φυτεύσητε, καὶ
ὑπὸ τὴν μέριμναν τῶν μαθητῶν ὑμῶν καὶ τῶν κατοίκων θέσητε, ὅσον
εἶνε δυνατόν πλείονα δένδρα. Ἡ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀποδοχὴ ἐκ μέρους
ὑμῶν καὶ πραγματοποίησις τῆς ιδέας ταύτης, δὲν ἀποκρύπτομεν ἀπὸ
ὑμᾶς, ὅτι θελεῖ παρασχῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὑμῶν τρανὸν δεῖγμα τῆς
προθυμίας, μεθ' ἧς ἐννοεῖτε νὰ προσφέρητε τὰς ὑπηρεσίας ὑμῶν εἰς τὴν
Πατρίδα, ἧς τὸ μέλλον ἐκ τῆς προθυμίας ὑμῶν ταύτης κυριώτατα ἐ-
ξαρτᾶται.

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς.

Ι. Γ. Μεγαρεὺς.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ Νομαρχιακὸς Ἐπιθεωρητὴς τῶν Δημοτ. Σχολείων
Ἰλατίας

Πρὸς τοὺς κ. κ. Δημοδιδασκάλους ἀμφοτέρων τῶν φύλων
τοῦ Νομοῦ Ἰλατίας

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀνακλήψεως τῶν καθηκόντων μου ὡς Ἐπιθεω-